

POSTANOWIENIE

Konin, dnia 29-06-2020 r.

Sąd Rejonowy w Koninie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący sędzia Agnieszka Krzyżanowska

po rozpoznaniu w dniu 29-06-2020 r. w Koninie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku M. G. (1)

przy udziale T. W., H. O. (1), A. O., J. O. (1), M. G. (2), D. O., J. O. (2), K. M.

dział spadku - inne

postanawia:

1. dokonać działu spadku po **L. O. c. H. i H.** w ten sposób, że:

a) służący jej udział:

- 4/12 części we współwłasności nieruchomości rolnej położonej w M. gm. S. oznaczonej nr (...) i (...) o łącznej powierzchni 0,4500 ha, dla której Sąd Rejonowy w K. prowadzi księgę wieczystą o nr (...),

- 1/6 części we współwłasności nieruchomości rolnej położonej w L. (...) gm. S. oznaczonej nr (...), (...)i (...)o łącznej powierzchni 6,7500 ha, dla której Sąd Rejonowy w K. prowadzi księgę wieczystą o nr (...),

b) środki :

- zgromadzone w Banku Spółdzielczym w K. na rachunku (...) nr (...),

- zgromadzone w Banku Spółdzielczym w K. na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym (...)nr (...),

- złożone w dniu 1.10.2019r. do depozytu sądowego Sądu Rejonowego w K. w sprawie sygn. akt I Ns 511/19 pod pozycją (...) ((...));

przyznać na rzecz wnioskodawczyni M. G. (1) c. H. i H.:

2. **tytułem spłaty z dokonanego działu spadku zasądzić** od wnioskodawczyni M. G. (1) rzecz uczestników:

a) **J. O. (2)** kwotę 17.299,90 zł. (siedemnaście tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt dziewięć złotych dziewięćdziesiąt groszy) płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia w terminie płatności,

b) **T. W.** kwotę 17.299,90 zł. (siedemnaście tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt dziewięć złotych dziewięćdziesiąt groszy) płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia w terminie płatności,

- c) **K. M.** kwotę 23.868,93 zł. (dwadzieścia trzy tysiące osiemset sześćdziesiąt osiem złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze) płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia w terminie płatności,
- d) **A. O.** kwotę 4.773,78 zł. (cztery tysiące siedemset siedemdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt osiem groszy) płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia w terminie płatności,
- e) **D. O.** kwotę 4.773,78 zł. (cztery tysiące siedemset siedemdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt osiem groszy) płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia w terminie płatności,
- f) **J. O. (1)** kwotę 4.773,78 zł. (cztery tysiące siedemset siedemdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt osiem groszy) płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia w terminie płatności,
- g) **H. O. (1)** kwotę 4.773,78 zł. (cztery tysiące siedemset siedemdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt osiem groszy) płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia w terminie płatności,
- h) **M. G. (2)** kwotę 4.773,78zł. (cztery tysiące siedemset siedemdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt osiem groszy) płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia w terminie płatności;
3. oddalić żądanie wnioskodawczyni M. G. (1) o rozliczenie nakładów na masę spadku ponad kwotę 93.500,00 zł. (dziewięćdziesiąt trzy tysiące pięćset złotych);
4. wartość masy spadku ustalić na kwotę 389.895 zł (trzysta osiemdziesiąt dziewięć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt pięć złotych);
5. koszty zastępstwa procesowego wnioskodawczyni i uczestników znieść pomiędzy nimi wzajemnie;
6. tytułem zwrotu kosztów sądowych zasądzić na rzecz wnioskodawczyni M. G. (1) od uczestników : J. O. (2), T. W., K. M., A. O., D. O., J. O. (1), H. O. (1) i M. G. (2) kwoty po 33,34 zł. (trzydzieści trzy złote trzydzieści cztery grosze);
7. nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciążyć wnioskodawczynię i uczestników po 1/9 części i z tego tytułu nakazać pobrać od każdego z nich na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Koninie) kwoty po 324,29 zł. (trzysta dwadzieścia cztery złote dwadzieścia dziewięć groszy).

Sygn. akt I Ns 1036/17

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. G. (1) wnioskiem z dnia 7.08.2017r. zwróciła się o dokonanie zgodnego działu spadku i zniesienia współwłasności po siostrze Ł. O. w ten sposób, aby należny zmarłej udział w nieruchomościach położonych w L. (...) i M. przyznać wnioskodawczyni bez spłat na rzecz uczestników oraz dokonanie podziału środków pieniężnych

spadkodawczynie zgromadzonych na rachunkach bankowych. Do wniosku załączyła oświadczenia uczestników o nieodpłatnym przekazaniu udziałów w spadku na rzecz wnioskodawczynie.

Uczestnicy J. O. (2) i T. W. wyrazili zgodę na przyznanie nieruchomości na rzecz wnioskodawczynie bez spłat na swoją rzecz, żądając jednocześnie dokonanie podziału środków pieniężnych zgodnie z posiadanym udziałem spadkowym.

W toku postępowania i w odpowiedzi na wniosek uczestnicy A. O., D. O., J. O. (1), H. O. (1), M. G. (2) i K. M. zmienili swe dotychczasowe stanowisko sprzeciwiając się przyznaniu nieruchomości na rzecz wnioskodawczynie bez spłat na swoją rzecz.

W konsekwencji zmiany stanowiska uczestników, M. G. (1) cofnęła wniosek, ale uczestnicy sprzeciwili się temu wnosząc o dokonanie działu spadku o składzie wskazanym we wniosku ze spłatami na rzecz uczestników.

Ostatecznie wnioskodawczynie zażądała przyznania udziałów spadkodawczynie w nieruchomości objętej wnioskiem z rozliczeniem nakładów poczynionych na zabudowaną nieruchomość, długów spadkowych oraz podziału pomiędzy uczestników zgromadzonych środków pieniężnych.

Uczestnicy sprzeciwili się rozliczeniu nakładów poczynionych przed datą otwarcia spadku.

W toku postępowania, postanowieniem z dnia 4.03.2019r., Sąd Rejonowy w K. zabezpieczył wniosek M. G. (1) w ten sposób, że zobowiązał Dom Pomocy Społecznej w S. do złożenia do depozytu sądowego oszczędności Ł. O. wraz z odsetkami zgromadzonych na koncie depozytowym spadkodawczynie.

Sąd ustalił, co następuje:

Współwłaścicielami niezabudowanej nieruchomości położonej w M. gmina S. oznaczonej nr geod. (...) i (...) o łącznej pow. 0,4500 ha, dla której Sąd Rejonowy w K. prowadzi księgę wieczystą o nr (...) pozostają: M. G. (3) w 6/12 części, Ł. O. w 4/12 części, A. P. w 1/12 części i M. Z. (1) w 1/12 części.

Dowód: wypis i wyrys k.40, 65, odpis z KW k. 68-69

Współwłaścicielami zabudowanej nieruchomości położonej w L. (...) gmina S. oznaczonej nr geod. (...), (...) i (...) o łącznej pow. 6,7500 ha, dla której Sąd Rejonowy w K. prowadzi księgę wieczystą o nr (...) pozostają: M. Z. (2) w 2/6 części, Ł. O. w 2/6 części, M. Z. (3) i R. Z. do wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej w 4/6 części. W dziale III w/w księgi wieczystej wpisano ostrzeżenie o niezgodności treści księgi wieczystej ze rzeczywistym stanem prawnym albowiem M. Z. (3) i Ł. O. przysługują udziały po 1/6 części, a nie jak wpisano po 1/3 części. Ponadto udział służący R. Z. nabyli w drodze stwierdzenia nabycia spadku M. Z. (1) w 1/2 części i A. Z. w 1/2 części.

Dowód: wypis i wyrys k.41, 66, odpis z KW k. 70-71

Ł. O. była osobą ubezwłasnowolnioną i od wielu lat przebywającą w domach opieki. Jej opiekunem prawnym pozostawała siostra M. G. (1). Od 1994 r. Ł. O. przebywała w Domu Pomocy Społecznej w S.. Opłatę pobytu i leczenia finansowała otrzymywana przez nią emerytura, przy czym 30% emerytury zasilało konto depozytowe Domu Pomocy Społecznej w S. na indywidualnej kartotece pensjonariuszki.

Na mocy umowy z dnia (...) wnioskodawczynie i jej mąż R. Z. stali się właścicielami udziału H. O. (2) w gospodarstwie rolnym położonym w M. i L. (...) wynoszącym 4/6 części. Z tą chwilą zajmowali się samodzielnie prowadzeniem gospodarstwa.

Jeszcze za życia rodziców Ł. O. dom mieszkalny uległ spaleni, a budowę nowego budynku rozpoczął H. O. (1). Po jego śmierci całą budowę powyżej piwnicy prowadziła wnioskodawczynie przeznaczając na to własne wynagrodzenie i dochody z gospodarstwa. Z upływem czasu budynek mieszkalny był przez wnioskodawczynię modernizowany, remontowany i ulepszany. Dla Ł. O. był przeznaczony osobny pokój, w którym mieszkała w czasie wizyt w domu w niedzielę i w święta. Po śmierci matki H. O. (2) spadkodawczynie nie chciała już przyjeżdżać do domu, więc

wnioskodawczyni odwiedzała ją w domu opieki. W tym czasie wnioskodawczyni wybudowała budynki gospodarcze – oborę ze stodołą, wykonała łazienkę, podłączyła przyłącza wody i instalacji CO, wymieniła okna itp. Sama dokonywała opłat podatku gruntowego od „całości” gospodarstwa i ponosiła koszty jego prowadzenia. Nikt z rodzeństwa w tych wydatkach nie uczestniczył.

W 2009r. wnioskodawczyni dokonała sprzedaży części gruntów gospodarstwa. Część należna Ł. O. w kwocie 72.500 zł. została ulokowana na rachunku (...) nr (...) i rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym (...) nr (...) w Banku Spółdzielczym w K. Oddział w S..

Dowód : zeznania - wnioskodawczyni k.230v-231,312v-313 uczestnika J. O. (2) k. 231,313, T. W. k. 313v-314, świadków –W. Ł. k. 277v, A. P. k. 278(e-protokół k. 279), zaświadczenia k. 209, 211, 220, 243,

W dniu 13 lutego 2016r. w S. zmarła Ł. O. i spadek po niej w drodze ustawy na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 5.12.2016r. w sprawie sygn. akt I Ns 299/16 nabyli z dobrodziejstwem inwentarza : rodzeństwo - M. G. (1), T. W., H. O. (1) i J. O. (2) po 5/25 części oraz bratankowie - A. O., D. O., J. O. (1), H. O. (1) i M. G. (2) po 1/25 części każdy z nich. W dniu 16.04.2017r. zmarł H. O. (1) i spadek po nim nabyła K. M..

Dowód: postanowienie SR w K. k. 44, akt USC k. 43

Koszty pochówku i pogrzebin spadkodawczyni ponosiła wnioskodawczyni – częściowo w wypłaconego zasiłku ZUS w kwocie 4.000,00 zł., a częściowo z własnych środków wydatkowanych na: przewiezienie zwłok - 2.500,00 zł., koszty zakładu pogrzebowego – 1.000,00 zł., koszty posługi kapłańskiej – 600,00 zł. i koszty wyprawienia stypy - 2.000,00 zł.

Dowód: zeznania - wnioskodawczyni k.230v-231,312v-313, uczestnika J. O. (2) k. 231,313, T. W. k. 313v-314, świadków – W. Ł. k. 277v, A. P. k. 278(e-protokół k. 279)

Grunty położone w M. o numerach geodezyjnych (...) o łącznej powierzchni 0,4500 ha objęte KW (...) wchodzące w skład spadku po Ł. O., są typowymi gruntami produkcji rolnej o niskiej i średniej klasie, a ich wartość według stanu na dzień 13.02.2016r. to kwota 101.500,00 zł. Wartość udziału Ł. O. wynoszącego 4/12 części w/w nieruchomości na dzień otwarcia spadku to kwota 33.833,00 zł.

Nieruchomość położona w L. (...)oznaczona numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 6,7500 ha objęta KW (...), zabudowana jest domem mieszkalnym, w którym obecnie zamieszkuje wnioskodawczyni wraz z rodziną oraz zabudowaniami gospodarczymi tj. budynkiem inwentarsko-składowym i drewnianą szopą. Stan nieruchomości zabudowanej jest efektem prac modernizacyjnych i remontowych wykonanych przez wnioskodawczynię z własnych środków od czasu „przejęcia” nieruchomości. Wartość nakładów poczynionych przez M. G. (1) na zabudowaną nieruchomość to kwota 93.500,00 zł.

Wartość nieruchomości położonej w L. (...) według stanu na dzień 13.02.2016r. to kwota 217.000,00 zł. Wartość udziału Ł. O. wynoszącego 1/6 części w/w nieruchomości na dzień otwarcia spadku to kwota 51.750,00 zł., a przy uwzględnieniu nakładów poniesionych przez wnioskodawczynię to kwota - 36.167 zł.

Dowód: opinia biegłego z dziedziny budownictwa i rzeczoznawcy majątkowego Z. B. k. 324-381

Stan oszczędności pozostawionych przez Ł. O. zgromadzonych w Banku Spółdzielczym w K. Oddział w S. na rachunku (...) nr (...) to kwota 32.314,41 zł. i na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym (...) nr (...) to kwota 50.519,(...) zł. Jednocześnie na rachunku depozytowym Sądu Rejonowego w K. pod pozycją (...) Dom Pomocy Społecznej w S. zdeponował środki należące do spadkodawczyni w kwocie 4.010,40 zł.

Dowód: zaświadczenia k. 453, 463

Obecnie M. G. (1) utrzymuje się z renty chorobowej w kwocie 709 zł. i wraz z dochodami z gospodarstwa rolnego dysponuje kwotą ok. 1500 zł. miesięcznie. Jej mąż nie pracuje poszukując pracy, a ponadto na utrzymaniu

wnioskodawczyni pozostaje dwóch synów przy czym jeden z nich pracuje zawodowo a drugi pomaga w gospodarstwie. Za prąd płaci średnio co dwa miesiące kwotę 360-380 zł., za wodę ok. 100 zł. za dwa miesiące, opłaca podatek od całości gospodarstwa oraz ponosi koszty leczenia ortopedycznego i zakup leków na nadciśnienie w kwocie ok. 100 zł. miesięcznie. Koszt opału to kwota ok. 2.600,00 zł. rocznie

Dowód: zeznania wnioskodawczyni k. 436 (e-protokół k 438)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zeznania świadków i uczestników a także na podstawie opinii biegłego i wyżej wymienionych dokumentów.

Zeznania wnioskodawczyni Sąd uznał za wiarygodne albowiem były one szczere, spontaniczne, a nadto zostały potwierdzone zeznaniami uczestników J. O. (2), T. W. oraz świadków W. Ł. i A. P.. Dodatkowo złożone do akt sprawy dokumenty w pełnym zakresie potwierdziły treść zeznań wnioskodawczyni, które natomiast pozostają w pełni zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Wnioskodawczyni w jasny sposób opisała funkcjonowanie spadkodawczyni oraz przyczynę posiadania przez nią oszczędności.

Również za w pełni wiarygodne należało ocenić zeznania uczestników J. O. (2) i T. W. oraz świadków W. Ł. i A. P., albowiem pozostawały wewnętrznie spójne, logiczne i jasne. Dodatkowo uczestnicy i świadkowie w prosty i konsekwentny sposób opisali opiekę wnioskodawczyni nad siostrą Ł. O., prowadzenie gospodarstwa i finansowanie budowy domu mieszkalnego i budynków gospodarczych, a także modernizacji i remontów budynku.

Oceniając zeznania wnioskodawczyni, uczestników i świadków Sąd miał na względzie, że w zasadzie stan faktyczny w niniejszej sprawie pozostawał bezsporny, a większość uczestników nie zgadzając się na sposób podziału masy spadku ostatecznie nie kwestionowało jego składu. Dodatkowo uczestnicy nie kwestionowali wykonania i finansowania zgłoszonych nakładów, wskazując jedynie brak podstaw do rozliczania ich w niniejszym postępowaniu.

W pełni przydatna i wiarygodna okazała się opinia biegłego w dziedzinie budownictwa i szacowania nieruchomości Z. B. (2). Biegły sporządził opinię fachowo, rzetelnie i profesjonalnie opierając się na swej bogatej, specjalistycznej wiedzy. Ponadto biegły wyczerpująco i konsekwentnie odniósł się do określonej tezy dowodowej, szeroko uzasadniając przyjęte stanowisko i wydaną opinię, dlatego też Sąd uczynił ją podstawą swego rozstrzygnięcia w sprawie. Na marginesie można jedynie zauważyć, iż treść opinii nie była kwestionowana przez uczestników.

Sąd dał wiarę dokumentom, na podstawie których poczyniono ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie. Autentyczności i mocy dowodowej tych dokumentów nie kwestionowały strony, a i Sąd działając z urzędu nie znalazł podstaw by to uczynić.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 922 kc prawa i obowiązki majątkowe zmarłego (spadek) z chwilą jego śmierci przechodzą na jedną lub kilka osób.

Art. 1035 kc. wskazuje, że do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych (art. 197 – 221 kc). Zgodnie z art. 210 kc każdy ze współwłaścicieli może żądać zniesienia współwłasności.

Wnioskodawca i uczestnicy wskazali, że w skład spadku po zmarłej Ł. O. wchodzi udział 4/12 części w nieruchomości gruntowej położonej w M. gmina S., składającej się z działek o numerach (...) o łącznej powierzchni 0,4500 ha i de facto udział 1/6 części w zabudowanej nieruchomości położonej w L. M. S. składającej się z działek o numerach (...) o łącznej powierzchni 6,7500 ha. Poza udziałami w w/w nieruchomościach spadkodawczyni posiadała oszczędności - część z nich, ulokowana przez opiekuna prawnego M. G. (1) na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym Okazja i rachunku (...), pochodziła ze sprzedaży części gruntów gospodarstwa rolnego w zakresie udziału spadkodawczyni, a część ze środków jakie pozostawały Ł. O. z uzyskiwanej emerytury po opłaceniu pobytu w Domu Pomocy Społecznej

i jej leczenia. Pozostałość z emerytury „gromadzona” była na indywidualnej kartotece pensjonariuszki i następnie zdeponowana w depozycie sądowym.

Ostatecznie bezspornym pozostawało to, że stan nieruchomości, zwłaszcza położonej w M. i zabudowanej domem mieszkalnym i budynkami gospodarczymi, był wynikiem pracy i inwestycji finansowanych wyłącznie przez wnioskodawczynię. Dodatkowo stan nieruchomości od dnia otwarcia spadku do chwili obecnej nie uległ znaczącej zmianie.

Łączna wartość przedmiotów stanowiących masę spadkową po Ł. O. to kwota 172.427,80 zł. $((1/6 \times 310.500 = 51.750) + (4/12 \times 101.500 = 33.833,36) + 4.010,40 + 50.519,(\dots) + 32.314,41)$.

Wartość udziału wnioskodawczyni i uczestników: J. O. (2), T. W. i K. M. w masie spadku to kwota 34.485,60 zł. $(5/25 \times 172.427,80 \text{ zł})$, a uczestników A. O., D. O., J. O. (1), H. O. (1) i M. G. (2) to kwota 6.897,12 zł. $(1/25 \times 172.427,80 \text{ zł})$.

W toku postępowania wnioskodawczyni podtrzymała żądanie przyznania własności udziału spadkowego w nieruchomości objętej wnioskiem z uwzględnieniem nakładów na nią poczynionych, rozliczenia długów spadkowych i podział kwot oszczędności, uczestnicy J. O. (2) i T. W. wyrazili zgodę na przyznanie nieruchomości na rzecz M. G. (1) bez spłaty na swoją rzecz z tego tytułu wnosząc jedynie o podział środków pieniężnych. Pozostali uczestnicy K. M., A. O., D. O., J. O. (1), H. O. (1) i M. G. (2) ostatecznie nie sprzeciwili się przyznaniu nieruchomości na rzecz wnioskodawczyni żądając jednak spłaty z tego tytułu i dokonania podziału środków pieniężnych. Jednocześnie w/ w uczestnicy sprzeciwili się rozliczeniu nakładów wskazanych przez wnioskodawczynię, a poniesionych przed datą otwarcia spadku, wskazując na przedawnienie roszczenia o ich rozliczenie.

Zgodnie z art. 686 kpc w postępowaniu działowym sąd rozstrzyga również o istnieniu zapisów zwykłych, których przedmiotem są rzeczy lub prawa należące do spadku, jak również o wzajemnych roszczeniach pomiędzy współspadkobiercami z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych, pobranych pożytków i innych przychodów, poczynionych na spadek nakładów i spłaconych długów spadkowych. Z kolei zgodnie z art. 1035 kc w zw. z art. 207 kc pożytki i inne przychody ze spadku przypadają współspadkobiercom w stosunku do wielkości ich udziałów, przy czym w takim samym stosunku współspadkobiercy ponoszą wydatki i ciężary związane ze spadkiem. Zgodnie z art. 1034 kc do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów.

M. G. (1) wniosła o rozliczenie kosztów poniesionych ze swego majątku odrębnego na długi spadkowe w postaci poniesienia kosztów przewiezienia zwłok, obsługi zakładu pogrzebowego, posługi kapłańskiej, pochówku i stypy. Wskazane przez nią koszty nie zostały zakwestionowane przez uczestników ani co do zasady (uczestnicy J. O. (2) i T. W. potwierdzili fakt zorganizowania i sfinansowania pochówku) ani co do ich wysokości. Dlatego też wskazana przez wnioskodawczynię łączna kwota 6.100,00 zł. jako nieodbiegająca od realiów życiowych podlegała uwzględnieniu. Koszty pogrzebu obciążają spadkobierców adekwatnie do służącego im udziału w spadku. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd rozliczył koszty wnioskodawczyni, których nie zrekompensował wypłacony zasiłek pogrzebowy w kwocie 4.000,00 zł. – tj. kwotę 2.100,00 zł. (6.100- 4.000). Kwotę tą należało podzielić między spadkobierców stosownie do wielkości ich udziałów spadkowych. Wymienione koszty obciążają zatem uczestników J. O. (2), T. W. i K. M. po 420 zł i pozostałych uczestników A. O., D. O., J. O. (1), H. O. (1) i M. G. (2) po 84 zł.

Art. 1035 kc wskazuje, że do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych (art. 197 – 221 kc). W myśl art. 1037 kc dział spadku może nastąpić bądź na mocy umowy między wszystkimi spadkobiercami bądź w drodze orzeczenia sądowego na żądanie któregośkolwiek ze spadkobierców. Zgodnie z art. 1035 kc jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych (art. 197 – 221 kc). Zgodnie z art. 210 kc każdy ze współwłaścicieli może żądać zniesienia współwłasności.

W art. 211 i 212 kc jako sposoby zniesienia współwłasności przewidziano podział rzeczy wspólnej (art. 211 kc), a także przyznanie jej jednemu ze współwłaścicieli lub sprzedaż rzeczy (art. 212 § 2 kc).

Podstawowym sposobem zniesienia współwłasności jest podział rzeczy wspólnej, o ile nie jest on sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo nie pociąga za sobą istotnej zmiany rzeczy lub znacznego zmniejszenia jej wartości (art. 211 kc). Stosownie do brzmienia art. 1070 kc w razie podziału gospodarstwa rolnego, które należy do spadku, stosuje się odpowiednio przepisy o podziale gospodarstw rolnych przy zniesieniu współwłasności. W art. 212 § 2 kc wskazano, iż rzecz, która nie da się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych lub sprzedana stosownie do przepisów kpc.

Sąd uznał za zasadne przyznanie udziału w nieruchomości objętej wnioskiem M. G. (1), albowiem stanowisko to poparli uczestnicy postępowania. Żądanie takie wnioskodawczyni zgłaszała od początku niniejszego postępowania, wskazując, iż w zasadzie od urodzenia mieszka na przedmiotowej nieruchomości, finansowała budowę domu, budynków gospodarczych i samodzielnie prowadzi gospodarstwo rolne. W kontekście całego postępowania żądanie wnioskodawczyni dotyczące przyznania nieruchomości, także w świetle zasad współżycia społecznego, okazało się za uzasadnione. Również zdaniem Sądu uzasadnionym jest przyznanie wnioskodawczyni „praw” do środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku (...), rozliczeniowo-oszczędnościowym (...) i złożonych do depozytu sądowego. Podkreślić należy, iż to M. G. (1) sprawowała funkcję opiekuna prawnego spadkodawczyni i troszczyła się o nią co pokazało np. prawidłowe i racjonalne ulokowanie pieniędzy należnych siostrze po sprzedaży części rodzinnego gospodarstwa. To dzięki staraniom wnioskodawczyni pozostałe 30% emerytury wpływało na indywidualną kartotekę spadkodawczyni, co pozwala przyjąć, iż wszystkie pozostałe potrzeby Ł. O. były zaspakajane przez wnioskodawczynię z własnych środków, albowiem ubiór czy inne potrzeby osobiste pensjonariuszki nie były zapewniane przez DPS. Dodatkowo zgromadzony materiał dowodowy w żadnym stopniu nie wykazał, aby którykolwiek z uczestników choćby w minimalnym zakresie przyczynił się do stanu i wysokości ustalonej masy spadku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 1035 kc i art.212 § 2kc orzekł jak w punkcie 1 postanowienia.

Zgodnie z art. 212 § 2 kc przyznanie rzeczy wspólnej jednemu ze współwłaścicieli następuje z obowiązkiem spłaty na rzecz pozostałych. Z kolei z art. 212 § 3 kc wynika, że w razie ustalenia spłaty Sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, przy czym w razie rozłożenia spłaty na raty termin ich uiszczenia nie może łącznie przekraczać lat dziesięciu.

Przypomnieć należy, iż w niniejszym postępowaniu uczestnicy J. O. (2) i T. W. zrzekli się swych udziałów w nieruchomości na rzecz wnioskodawczyni nie żądając z tego tytułu żadnych spłat. Pozostawała jednak należność wynikająca z przyznania wnioskodawczyni praw do środków pieniężnych. Tym samym stosownie do przysługujących w/w uczestnikom udziałów 5/25 części, należna im kwota wynosi po 17.299,90 zł. Termin spłaty Sąd określił na 3 miesiące od daty uprawomocnienia się postanowienia, mając na uwadze obecną sytuację majątkową i zdrowotną wnioskodawczyni, oraz realne możliwości uregulowania spraw bankowych i „pobrania” środków z depozytu sądowego.

Mając natomiast na uwadze żądania pozostałych uczestników Sąd rozważył zasadność wniosku M. G. (1) o rozliczenie nakładów poczynionych na masę spadku. Zdaniem Sądu zasługuje on na uwzględnienie, albowiem przeprowadzone postępowanie dowodowe w niewątpliwy sposób wykazało, iż to jedynie działanie wnioskodawczyni wpłynęło na obecny stan gospodarstwa. Dokonując rozliczeń z tytułu działu spadku nie sposób pominąć okoliczności, że Ł. O. w żaden sposób nie przyczyniła się do zwiększenia wartości nieruchomości. Nie uczestniczyła ona czy to osobiście czy finansowo w budowie budynku mieszkalnego i budynków gospodarczych. Z uwagi na swój stan zdrowia i ubezwłasnowolnienie nie podejmowała decyzji co do uprawy gruntów i nie finansowała remontów i modernizacji budynków. Swój udział w nieruchomości, będący niejako jej zabezpieczeniem, otrzymała w drodze spadkobrania po ojcu H. O. (1) i jako taki powinien być oceniany. Z tych właśnie przyczyn daleko krzywdzącym i nie znajdującym uzasadnienia w zasadach doświadczenia życiowego było by przyjęcie do rozliczeń wartość udziału w nieruchomości

określonej przez biegłego Z. B. na łączną kwotę 85.583,36 zł., wynikającą głównie z poczynionych nakładów określonych na kwotę 93.500,00 zł.

Mając jednocześnie na uwadze okoliczność nie kwestionowania przez uczestników wysokości należności dotyczących pochówku i stypy poniesionych przez wnioskodawczynię, wartość jej nakładów na masę spadku podlegających rozliczeniom Sąd ustalił na kwotę 95.600,00 zł., oddalając żądanie wnioskodawczyni w tym przedmiocie w pozostałym zakresie (pkt 3 postanowienia).

Określając wysokość spłat Sąd miał na uwadze treść art. 216 kc, zgodnie z którym wysokość przysługujących współwłaścicielom spłat z gospodarstwa rolnego ustala się stosownie do ich zgodnego porozumienia. (§2) W razie braku takiego porozumienia spłaty przysługujące współwłaścicielom mogą być obniżone. Przy określaniu stopnia ich obniżenia bierze się pod uwagę:

1. typ, wielkość i stan gospodarstwa rolnego będącego przedmiotem zniesienia współwłasności,
2. sytuację osobistą i majątkową współwłaściciela zobowiązanego do spłat i współwłaściciela uprawnionego do ich otrzymania.

§3. Obniżenie spłat, stosownie do przepisu poprzedzającego, nie wyklucza możliwości rozłożenia ich na raty lub odroczenia terminu ich zapłaty, stosownie do przepisu art. 212 § 3.

Analiza materiału dowodowego i stanowisk uczestników, zdaniem Sądu, uzasadnia zastosowanie powyższej normy w niniejszej sprawie w stosunku do uczestników żądających spłaty z udziału w nieruchomości. Zauważyć należy, iż wysokość spłat nie była przez uczestników uzgodniona, a stan gospodarstwa jest wynikiem osobistych nakładów wnioskodawczyni co już szczegółowo omówiono wyżej. Dodatkowo typ areалу rolnego i klasa ziemi spadkowych gruntów wskazuje, że przedmiotowe gospodarstwo nie jest dochodowe, nie jest też specjalistycznym gospodarstwem nastawionym na dany typ produkcji. Wnioskodawczyni poza dochodami z gospodarstwa utrzymuje się z renty chorobowej, ponosząc koszty leczenia. Jednocześnie uczestnicy na żadnym etapie postępowania nie wskazywali na to, że ich sytuacja życiowa, majątkowa lub zdrowotna uniemożliwia zastosowania w/w normy prawnej. Reasumując, dokonując wzajemnych rozliczeń, Sąd pomniejszył spłaty z należnego uczestnikom udziału o połowę ustalonej przez biegłego wartości.

Odnosząc się do zarzutu uczestników przedawnienia roszczenia o zwrot nakładów, należy podkreślić, iż w niniejszym postępowaniu nie znajduje ono zastosowania. Przypomnieć należy, iż zgodnie z treścią cytowanego wcześniej art. 686 kpc to właśnie w postępowaniu „działowym” rozliczeniu podlegają min nakłady na masę spadku, a terminy ewentualnego przedawnienia biegną od chwili wymagalności żądania tj. od chwili wezwania do ich rozliczenia. Uczestnicy reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika nie wykazali, aby za życia Ł. O. ktokolwiek kierował wobec niej żądania rozliczenia nakładów np. w postępowaniu o zniesienie współwłasności. Tym samym uznając, iż żądanie to „pojawiło” się w toku niniejszego postępowania z pewnością nie uległo ono przedawnieniu.

Reasumując powyższe, do rozliczeń pomiędzy uczestnikami : K. M., A. O., D. O., J. O. (1), H. O. (1) i M. G. (2) a wnioskodawczynią, Sąd przyjął wartość nieruchomości pomniejszoną o ustalone i opisane wcześniej nakłady. Tym samym wartość udziału spadkowego w nieruchomości podlegającego rozliczeniom pomiędzy w/w uczestnikami to kwota 70.000,03 zł. ($1/6 \times 217.000 = 36.167 + 4/12 \times 101.500 = 33.833,36$) Od spłaty tej należało jednak odjąć wartość kosztów pochówku i stypy poniesionych przez wnioskodawczynię stosownie do udziałów uczestników w masie spadku, a także pomniejszyć o 1/2 na podstawie art. 216 kc . Tym samym ostatecznie od wnioskodawczyni M. G. (1) na rzecz uczestniczki K. M. Sąd zasądził kwotę 23.868,93 zł. ($(5/25 \times 70.000,03 = 14.000,05 : 2 = 7.000,03) + (5/25 \times 86.844,44 = 17.288,90) = 24.288,93 - 420 (5/25 \times 2100) = 23.868,93$ zł), a na rzecz uczestników - A. O., D. O., J. O. (1), H. O. (1) i M. G. (2) Sąd zasądził kwoty po 4.773,78 zł. ($(1/25 \times 70.000,03 = 2.800,01 : 2 = 1.400,01) + (1/25 \times 86.844,44 = 3.457,78) = 4.857,78 - 84 (1/25 \times 2100) = 23.868,93$ zł). Termin płatności tej kwoty tytułem spłaty z działu spadku i rozliczenia nakładów, Sąd określił na 3 miesiące od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego. Wskazując ten termin Sąd miał na

uwadze zarówno dochody wnioskodawczynie jak i jej wydatki. Ponadto istotnym jest, iż od początku prowadzenia niniejszego postępowania wnioskodawczynie musiała liczyć się z tym, że będzie musiała dokonać spłat na rzecz rodzeństwa i bratanków, tym samym winna była „przygotować” stosowne środki finansowe. W prawidłowej spłacie niewątpliwie pomogą środki uzyskane po wypłacie z rachunków bankowych. Termin ten również nie naruszy interesów uczestników, albowiem nie wskazywali oni, że brak szybkiej spłaty będzie dla nich niekorzystny.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 1035 kc, art. 212 § 1 i 3 kc orzekł jak w punkcie 2 postanowienia.

Art. 684 kpc zobowiązuje Sąd do ustalenia składu i wartości majątku ulegającego podziałowi. Z tych powodów Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego Z. B. (2), który dokonał stosownych i jak wskazano wyżej prawidłowych wyliczeń. Tym samym na wartość niniejszego postępowania złożyła się wartość masy spadku po Ł. O. wynosząca łącznie 172.427,80 zł., dlatego też Sąd na podstawie art. 684 kpc wskazał tę kwotę w punkcie 4 postanowienia jako wartość przedmiotu postępowania.

Zważywszy na to, że zarówno wnioskodawczynie jak i większość uczestników była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, Sąd postanowił znieść koszty zastępstwa procesowego wzajemnie (pkt 5 postanowienia).

Zgodnie z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych kosztami sądowymi, których uczestnik nie miał obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, Sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów. Na koszty sądowe niniejszego postępowania złożyły się : opłata od wniosku 300 zł. uiszczona przez wnioskodawczynię, nieuiszczona brakująca opłata od wniosku, który nie okazał się zgodny 300 zł i koszty opinii Z. B. 2.618,58 zł. co łącznie daje kwotę 2.928,58 zł. nieuiszczonych kosztów sądowych.

O niniejszych kosztach sądowych Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 kpc, uznając iż uczestnicy podobnie jak wnioskodawczynie byli w równym stopniu zainteresowani jego przebiegiem, o czym świadczy brak zgody na umorzenie postępowania w wyniku cofnięcia wniosku przez M. G. (1). Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd obciążył w/w uczestników kosztami postępowania po 1/9 części i nakazał pobrać od wnioskodawczynie i uczestników na rzecz Skarbu Państwa kwotę po 324,29 zł, orzekając w tym przedmiocie w punkcie 7 postanowienia, a także zasądził od uczestników na rzecz wnioskodawczynie kwoty po 33,34 zł. (pkt 6 postanowienia).

sędzia Agnieszka Krzyżanowska